

LA PUBLICITAT

REDACCIÓ I OFICINES
PASSEIG DE GRÀCIA, 34, BAIXOS. — TELÈF. 1451-A.

BARCELONA, dimarts, 24 de gener de 1923

TALLERS D'IMPRESSA
CARRER DE BARCELONA, 11 i 13. — TELÈF. 189

EDITORIAL

Nacionalisme i federalisme

En el nostre diàleg amb "El Diluvio" hem sostingut dues afirmacions bàsiques: que els Estats federals avui són de tipus regional, o sigui que uneixen regions i no pas nacions, i que el contingut constitucional de la federació és insuficient per a la plena llibertat nacional.

Què ha oposat el nostre confrare a la primera afirmació? Ha oposat l'exemple d'unes quantes federacions, autènticament regionals d'Europa i d'Amèrica, confirmant així la nostra tesi en l'acte de destruir-la. El mateix articulista ha insistit sobre el tema en "La Libertat", de Madrid, citant, entre altres, l'exemple de la Suïssa, a la qual, equivocadament, creu federal, però que si ho fos resultaria també una federació de tipus regional, puix que els cantons, Croàcia, Bòsnia i Hercegovina no són nacions, sinó regions i subregions de la nacionalitat sèrbia o, si es vol, iugoslava. I precisament en aquestes planes hem declarat que el sistema federalista convindria a Iugoslàvia, nació composta de diverses regions amb personalitat molt accentuada. Les tendències unitàries d'una gran part dels partits serbis han creat una greu crisi interior, que ha portat la darrera dissolució del Parlament. Hi ha evidència incongruència en el fet d'oposar exemples de federacions regionals a l'affirmació que el federalisme serveix per unir regions, no pas nacions.

Però posteriorment "El Diluvio" ha trobat dos exemples de federació nacional: Baviera dins Alemanya i Ucraïna dins Rússia. No podem acceptar-los com a bons. Baviera, ací i a tot arreu, és una regió de la nacionalitat alemanya, encara que hagi tingut vida independent. Els alemanys són els primers a posar la nació alemanya per damunt de Prússia, de Baviera i de les altres regions de personalitat més o menys accentuada. Pel que fa a Ucraïna—una nació mig formada, que no ha assolit un grau suficient de maturitat—fou incorporada per les armes a la República dels Soviets després d'una lluita llarga i cruenta.

Això no obstant, nosaltres no sostenim ni hem sostingut la impossibilitat metafísica d'una federació de nacions. Podria haver-hi alguna, i això no contradiria el fet que les nacions, petites o grans, tendeixen naturalment a la independència i que mostren una marcada repugnància a unir-se amb lligams federatius. S'hauria previst una Federació danubiana, i s'ha pactat només la Petita Entesa. Llavors semblants uneixen avui les lliures nacions bàltiques.

Tornem al cas d'Irlanda. Si el nostre col·lega vol insistir a donar el nom de federal a la fórmula que la uneix, no a Anglaterra, sinó a la corona britànica, li respectarem la seva interpretació de la nomenclatura política. Però li farem remarcar altra vegada que quan a Espanya i a Catalunya es parla de fórmula federativa, hom li dona un contingut que la fa incompatible amb el règim irlandès. D'altra part, és prou sabut que aquest règim no representa un país federatiu, sinó que fou acceptat per la majoria dels irlandesos sota l'amenaça d'una violenta repressió militar. Si Irlanda hagués pogut triar lliurement, hauria triat la independència absoluta. El nostre contrapunt ara veu per tot el federalisme. Fins en la Mancomunitat!

"El Diluvio" creu que les nostres campanyes allunyen tota fórmula favorable a Catalunya. N'està ben segur? Quan encara havien de començar les nostres campanyes, l'Estat espanyol refusava fins una xarxa telefònica a la Mancomunitat. Ara el Govern, semblant, s'ocupa de la qüestió catalana. No n'esperem res que valgui la pena. Però si vinguessin algun rosegonet de pa, caldria reconèixer que els "extremistes" haurien contribuït a aquesta gràcia de pau.

LA POLITICA

EXEMPLE DE CATALUNYA

La qüestió de la nominació de l'Estatut de Catalunya, d'En Prat de la Riba, ha estat objecte de moltes crítiques en les nostres columnes. Però cal dir que en aquestes campanyes de propaganda regionalista i en aquestes que són per tot Espanya.

Una crítica d'aquesta actuació de la Lliga Regionalista que En Prat de la Riba ja no dubta ni pogué veure amb ulls imparcials, portaria segurament a desconfiar de la sinceritat d'aquella entitat catalana.

Concretament, el nacionalisme català creu amb l'argumentada campanya el contacte i el mutu ajut amb els nuclis vells del règim. El triàtic conflicte de Maragall semblava resolt, tot prenent una derivació simplement electoral. L'interès francès en tots els aspectes.

Sembla, d'altra banda, que una intel·ligència amb les antigues i més o menys definides col·lectivitats peninsulars havia establert a base d'un programa moderatament regionalista. Avui veiem, però, que els indrets on aquestes personalitats són cosa viva el nacionalisme més franc és el major estímul i els fa més bona companyia espiritual que les fórmules generals de regionalisme hispànic. Ho trobem a Barcelona, ho trobem, també, a Gijón. Fins aleshores afirmem que en nuclis regionalistes selectes la nostra actitud guanya un major respecte.

No és rar, per exemple, de trobar en diaris i revistes manifestacions com les que veiem avui en un article, O ciutadans de Catalunya, que signa Vicente Risco en l'organ dels agraristes gal·les, el qual comença amb aquestes paraules: "Ho he dit a la conferència d'En Rovira i Virgili. Els camins de la llibertat de Catalunya, donada a l'Alfonso Barcelona el setembre passat, i vull presentar als gal·les el noble i fort exemple que ens estan donant els catalans. Més n'estimo l'exemple d'homes com En Rovira i Virgili que no dels homes com En Cambó; prefereixo el radicalisme d'En Cambó que no pas el liberalisme de En Cambó. Només si hi ha una cosa que deshonra Catalunya: la Lliga Mancomunitat Nacional, però hevat sobreviuent del sector terratenent, el país català es sap portar cosa un poble que ho haurà".

CARNET DE LES LLETRES

Notes per una antologia

JOAN M. GUASCH

A la coberta de les "Pirenèiques", d'En Guasch, hi ha un dibuix signat: un pastor vell, amb barba, barretina i guaito, el gos a la vora, i al fons el riu, la vall i les muntanyes. Recorda una mica aquella figura pastoril que obra el "Cançonier" d'En Pijoan. No és aquesta l'única semblança. Tots dos són poemes del mateix temps, si fa no fa, i tots dos venen de la mateixa soca maragalliana. Però allò que en En Pijoan era net i apertat, amb contorns personals i simples, en la poesia d'En Guasch és profund i confús. Tots dos heretats de Maragall fa unió infinita en parlar de la natura. Fixeu-vos com aquell adjectiu "gran", que vol dir que el misteri de la terra corren el poeta, es troba sovint en la poesia d'En Guasch: "Thora de la gran contemplació", "i sola el gran perfum de les seves trosses", "la gran muga de l'amor primer", "com una gran riu de la gran", etc., etc. Aquest "gran" ponderatiu, revela tota una manca d'esperit guardat el paisatge i la vida. Revela un esperit poc complicat, fervorós, noble i admiratiu.

Aquesta manera de veure el món es tradueix en la poesia d'En Guasch en versos tendres, sucosos i en imatges de vegades sorprenents. Cal no oblidar que la imatgeria més fresca i viva és la que basteixen els infants. Un poeta que tingui la mirada càndida podrà fer imatges de durada.

L'acusació que pot fer-se contra En Guasch és que la seva tendència esdevé excessiva i la seva ingenuïtat també. El poeta s'aboca a la natura i en fa la seva única menja espiritual. El pastor de la coberta de "Pirenèiques", que és un personatge no exempt de convencionalisme, canta en els versos d'En Guasch. Val a dir que, sovint, fa belles cantades. Alguns poemes dels "Bons fructers" tenen una gràcia simple, un color fi i humit, molt ben trobat. Hi ha versos clars i sonors com un doll d'aigua. A més a més, la poesia d'En Guasch està velada amb un vel de llegenda: hi dansen els faunes, se senten els crits de les bruixes que llisquen sota les estrelles i el cant de les fades al fons dels llacs. És un vel de llegenda molt suggestiu. Tan suggestiu com la melangia dels "Tres adieu" que evocuen davant del lector l'esdevinut dels indolis del caminant.

Però, de vegades, el flabiol del pastor fa una cantarella de retòrica mala. Aleshores En Guasch es confon amb les despulls del maragallisme. Quan escriu aquells versos que fan: "l'alba canta—la cançó santa—la cançó eterna" o: "de la selva gran, de la selva verge, de la selva d'or", us adonem que la naturalitat té també els seus perills.

Amb el seu encís i les seves tenses, la poesia d'En Guasch és agradable i una mica esbarrada. Recull l'alt d'En Verdader (la "Glossa", pàg. 94 de les "Pirenèiques"), recorda alguns passatges del "Canigó"; i sobre tot, d'En Maragall, però s'ajup entre les escorriolles del maragallisme, ensenys que us fa present una nova visió del paisatge. En fi, Joan M. Guasch és un poeta de transició.

Ship-boy

Full de dietari

La galanteria espanyola

Es proverbial. Si escolteu els llibres, sembla timent que l'espanyol posseeix el secret de com cal tractar les dones. Si escolteu la realitat, trobareu algunes objeccions a fer.

De tota manera, de galanteria (en el sentit espanyol de la paraula, ben diferent del sentit francès i probablement del sentit italià) encara n'hi ha molta a Espanya.

Un exemple. La senyora comtessa de Sant Lluís ha donat una conferència a Madrid. No l'ha donada a un petit centre popular o aristocràtic, ni a cap Ateneu subterrani. La donada a la Reial Acadèmia de Jurisprudència i Legislació. Ve't est un primer efecte de la galanteria espanyola.

Escoltats costat a la conferència el ministre d'Instrucció pública, els senyors Sánchez Guerra, Rodríguez, Colodrero... Ve't est un segon efecte de la galanteria espanyola.

Mentrestant que la comtessa de Sant Lluís deia que les Corts han de tenir deu anys de vida, que tots els partits polítics han de desaparèixer, que els ministres han d'esser proclats per oposició, i que cal convèncer l'indústria catalana dels avantatges del llure canvi, regnava arreu un respectuós silenci. Ve't est un tercer efecte de la galanteria espanyola.

Acabada la conferència, l'auditori va aplaudir. Un darrer efecte de la galanteria espanyola.

Verament, la senyora comtessa de Sant Lluís no té motiu de queixar. Si les mantes, com les arribes a dir el comte de Sant Lluís.

Carles Roldán

CRONIQUE DE L'ARGENTINA

L'exemple dels catalans de Cuba

Als darrers esdeveniments catalans ha seguit una bella floridura d'il·lusions en el camp del nacionalisme català ultramarí.

Ultra l'agudització del sentiment patriòtic en la súa de les institucions ja d'any constituintes en diverses repúbliques americanes, els patriotes de pit descobert es mouen amb desembaràs i una arduesa inusuals per tal de contribuir amb el màxim d'eficiència possible a la nova etapa de reivindicació suara iniciada a Catalunya.

Els germans de Cuba, més afortunats per l'ambient propi a l'expansió dels nostres ideals, han estat els capdavanters del moviment que s'inicia arreu de les Amèriques entre els nuclis catalans i responen a la crida de l'activitat "Catalunya", grup nacionalista radical de Santiago, han arribat ja a l'efectivitat de la primera etapa del camí que es proposen recórrer mitjançant la companyia dels altres nuclis espanyols per aquest continent. Una assemblea reunida a Santiago, a l'estatge del "Catalunya", amb representants de la majoria d'entitats catalanes d'aquelles simpàtiques repúbliques, ha aprovat unanimitat i amb encoratjador entusiasme les bases constitutives de la Federació d'entitats nacionalistes catalanes de Cuba, primer pas per a la Federació de totes les d'Amèrica i la Confederació mundial que hom propugna.

Davant l'èxit inicial dels de Cuba, els patriotes de l'Argentina han respost amb coratge emprenent decidida campanya començada a Mendoza amb la constitució del Comitè "Nosaltres sois", integrat pels més destacats elements del benemèrit català. La influència de "Nosaltres sois" s'ha manifestat ja seguint amb el patiment d'una filial a Bahia Blanca, que ha adoptat el mateix nom, altra a Buenos Aires que es nomena "Llibertat" i el componen prestigiosos i ben coneguts nacionalistes de solvència i d'acció, i per últim se'ns assabenta la creació d'un altre organisme germà a Rosario amb el nom de "Bach de Roda", ultra el de constitució imminent a Córdoba i a San Rafael.

Aquest estol de noves organitzacions nacionalistes radicals promoua indubtablement la desitjada i convenient federació de totes, i ens trobem que, ultra les recentment fundades, ingressaran a la Federació el Casal Català, de Buenos Aires; el Centre Català, de Mendoza; i el periòdic "Ressorgiment", — les tres columnes del temple de la catalanitat a l'Argentina — les quals fan un total de set entitats, sense comptar les que aniran constituint-se.

Ens plan d'assenyalar aquest fet d'innegable interès per als catalans des de les pàgines de LA PUBLICITAT, guanyada a la causa nacional, en l'inici de les nostres correspondències.

El mestre Rodoreda

Del traspass de l'eximí compatriota el mestre Rodoreda, esdevinguda suara a Buenos Aires, ja n'ha donat compte la Premsa de Catalunya amb rescensions biogràfiques i articles encomiàstics de la tasca artística del fundador i primer director de l'Escola municipal de música i de la banda municipal de Barcelona.

Els deixebles que el mestre Rodoreda ha deixat durant els 16 anys d'actuació professional a la primera urbs del Sud d'Amèrica, que sumen molts centenars, han volgut perpetuar la seva glòria col·locant damunt la llosa que tanca les seves despulls una placa commemorativa que sigui alhora un tribut d'admiraçió al mestre qui ha orientat llur vocació amb savies lliçons i paternals advertiments.

L'homenatge es realitzà diumenge, dia 17 de desembre, a les deu del matí, concurrent el cementiri dit de "La chacarilla", on reposa el nostre connacional, a més dels seus deixebles, un bon nombre d'elements representatius de l'Argentina i de la nostra colònia.

En col·locar l'artística placa, obra del dilecte compatriota Joaquim Algué, foren pronunciats diversos parlaments posant de manifest les rellevants condicions artístiques i morals que exornava la sùbita personalitat del mestre Rodoreda. Portaren la veu catalana la senyoreta Jaquima

Converses filosòfiques

Ha vingut a les nostres mans una fulla d'inscripció al campionat mundial de lawn-tennis que tindrà lloc a Barcelona. La fulla està redactada en francès. No hi ha, naturalment, res a dir-hi tractant-se com es tracta d'un campionat internacional. Al contrari, donat el frívol catalanisme dels elements directores de l'esport català i donat que entre els premis oferits figuren copes regalades per membres de la família reial, és d'alegrar-se que no s'hagi obregut als organitzadors del campionat d'escriure aquella fulla en espanyol.

Entre els premis n'hi ha un d'ofert per l'Associació de Lawn-tennis de Catalunya, i en la fulla, escrita en francès, figura el nom d'aquesta entitat en espanyol: "Asociación de Lawn-tennis de Cataluña". I a això sí que hi ha alguna cosa a dir. No, naturalment, als redactors de la fulla, que no han fet sinó respectar el nom oficial de la dita Associació; però sí als membres d'aquesta, puix que és lamentable que ostenti un títol castellà una associació catalana, la gran majoria dels membres de la qual són segurament catalans i alguns, versemblantment, adue nacionalistes.

Siga com siga, no es pot dir que hagin fet mal fet els redactors de la fulla en respectar el nom oficial de l'Associació. El que hom no comprèn tan fàcilment és que no hagin seguit el mateix criteri amb el nom de la Mancomunitat de Catalunya. Aquest, lògicament, l'havien de deixar en català, i ells l'han traduït, però no precisament en francès, que és la llengua en què està redactada la fulla, sinó en espanyol.

Justament tenim sobre la taula, en escriure aquestes ratlles, una edició anglesa dels poemes de Manuel de Cabanyes, on llegim: "and of the library of the Institut d'Estudis Catalans, from all of whom...". Els redactors de la fulla, potser catalans, no haurien segurament gosat a deixar en català el nom del nostre Institut.

Es una regla a seguir que els títols oficials no deuen traduir-se. Però si hi ha un cas en què els catalans hem potser bé de traduir-los, és precisament quan en un escrit català cal citar una entitat catalana de títol castellà. Confessem que si algun cop ens escatigués de parlar de l'entitat titulada "Asociación de lawn-tennis de Cataluña" no tindríem cap escrúpul d'anomenar-la Associació de lawn-tennis de Catalunya, i pensariem que amb això li fem un favor.

P. Fabra

VARIA

DESTINS REIALS

No tots els Sobirans que han plegat el ranc després de la guerra, han tingut la mateixa sort que Guillem II.

Guillem II, a més a més de trobar un palauet confortable a la pacífica terra d'Holanda, ha pogut casar-se amb una dona més jove que ell, s'ha deixat la barba, ven per dotze mil dòlars el dret de reproducció d'una fotografia on figura al costat de la seva nova esposa, ven a un preu fabulós les seves memòries i, en conjunt, fa l'efecte d'un home panxa-content.

En canvi, l'ex-emperadriu Zita ha fet un mal negoci. Després de passar dues vegades les angúnies de la conspiració, ha hagut d'exiliar-se amb tota la família a la illa de Madeira. Hi ha perdut el marit—un home jove, d'aspecte franc i simpàtic.

Ara cerca d'instalar-se modestament al Nord d'Espanya...

La reina de Bèlgica, dona sensible i caritativa, ha cuitat a socórrer-la.

EL CALENDARI

Quantes vegades, després de la reforma gregoriana, els homes han volgut crear un calendari nou? N'hem perdut el compte. Encara que el portessin no el podríem publicar dins les planes d'un diari.

Ara sembla que la Cambra de Comerç de Nova York acaba de votar una resolució comproment-se a defensar un projecte de revisió del calendari. Aquest projecte estableix un any de 13 mesos amb 28 dies cadascun. El dia 365 restaria fora de la sèrie i portaria aquesta data: "o gener".

Aquesta solució tindrà l'avantatge de facilitar les estadístiques que actualment, amb els mesos de 31 dies i amb cinc diumenges, tenia una base incòmoda.

A Nord Amèrica la reforma té una massa important de partidaris: tots els que cobren per mesos.

L'AMOR A LA LLENGUA CATALANA

TALANA ES LA PROVA DEL VALOR DE NACIONALISME

VA DE NACIONALISME